

Tankebreve

B. S. Ingemann-Selskabet

September 2023

23. Årgang

Nr. 1

Årsmøde på Sorø Akademis Bibliotek Akademigrunden 2, 4180 Sorø.

Søndag den 17. september 2023 kl. 14.00

Tilmelding nødvendig: Kontakt Helge Torm. E-mail: helge.torm@mail.tele.dk - Tlf.: 29 93 18 91

Sorø Akademis Bibliotek danner i år ramme om selskabets Årsmøde.
Det er beliggende lige indenfor Klosterporten til venstre.

Program

Kl. 14.00: Velkomst v/formand Peter Balslev-Clausen.

Kl. 14.05: Fællessang: *Nu titte til hinanden de favre Blomster smaa.*

Kl. 14.10: Erik A. Nielsen: *Slottet i Vesterled*, se næste side !

Kl. 14.40: Pause med kaffe, the og kage.

Kl. 15.10: Fællessang: *Sorø ! krans af Sø og Skove.*

Kl. 15.15: B. S. Ingemann-Selskabets generalforsamling.

Kl. 15.50: Afslutning v/formanden.

Kl. 15.55: Fællessang: *Der staaer et Slot i Vesterled.*

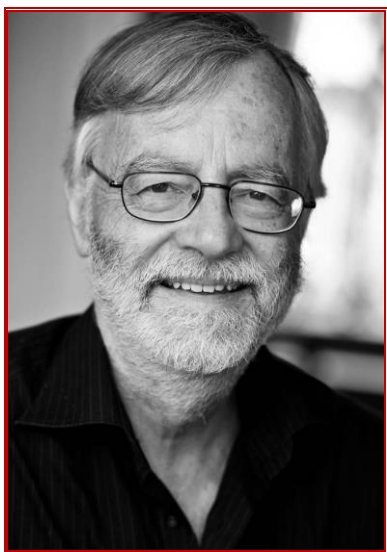
Entré kr. 75,- Inkluderer både foredrag, kaffe og kage. Erlægges kontant el. via MobilePay ved indgangen

Slottet i Vesterled

Romantik og kristentro i Ingemanns forfatterskab

Foredraget vil følge en tematisk linje igennem det lange forfatterskab, hvis plads i "Den danske Salmebog" flere gange er blevet bestridt. Ganske med urette! Igennem et langt forfatterskab har Erik A. Nielsen beskæftiget sig med forbindelserne mellem sprog, og billedkunst og teologi.

Erik A. Nielsen er forhenværende professor i dansk litteratur ved Københavns Universitet. I 1985 blev han dr. phil. på en afhandling om Holbergs komik.

Erik A. Nielsen

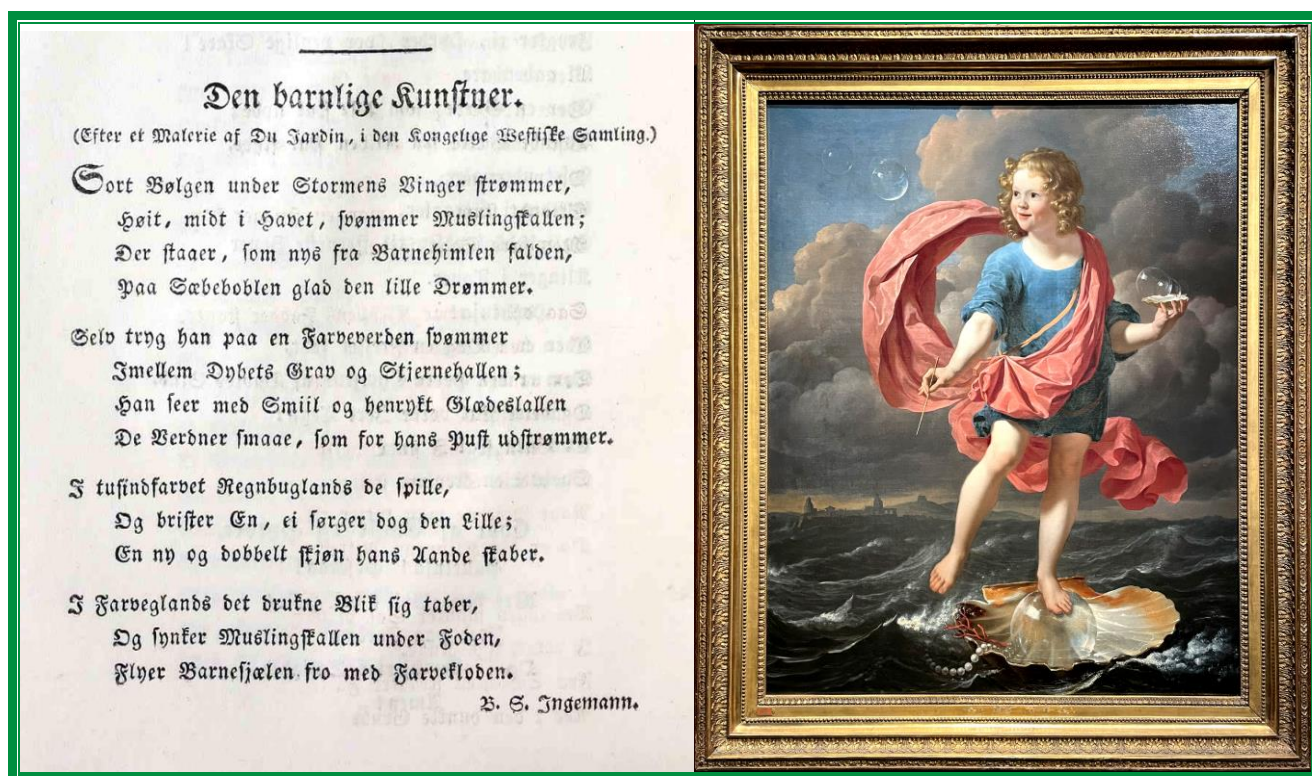
I 2009 udkom "Kristendommens retorik", som første bind af flere, om den kristne digtnings billedformer. Heri udfolder Erik A. Nielsen sine fremragende evner som en formidler, der kan gøre det komplicerede stof forståeligt for menigmand.

Monografier om salmedigterne Kingo (2010) og Brorson (2013) er udkommet som hhv. bind 2 og 3 i nævnte bindserie. Også Baggesen og Grundtvig har Erik A. Nielsen skrevet publikationer om. Og Ingemann er ligeledes en af Erik A. Nielsen yndet forfatter, bl.a. kommet til udtryk i: "Lyrikere - 15 udlægninger og et digt" (2001).

Selskabets medlemmer m.fl. kan glæde sig til en både underholdende og indsigtsfuld eftermiddag!

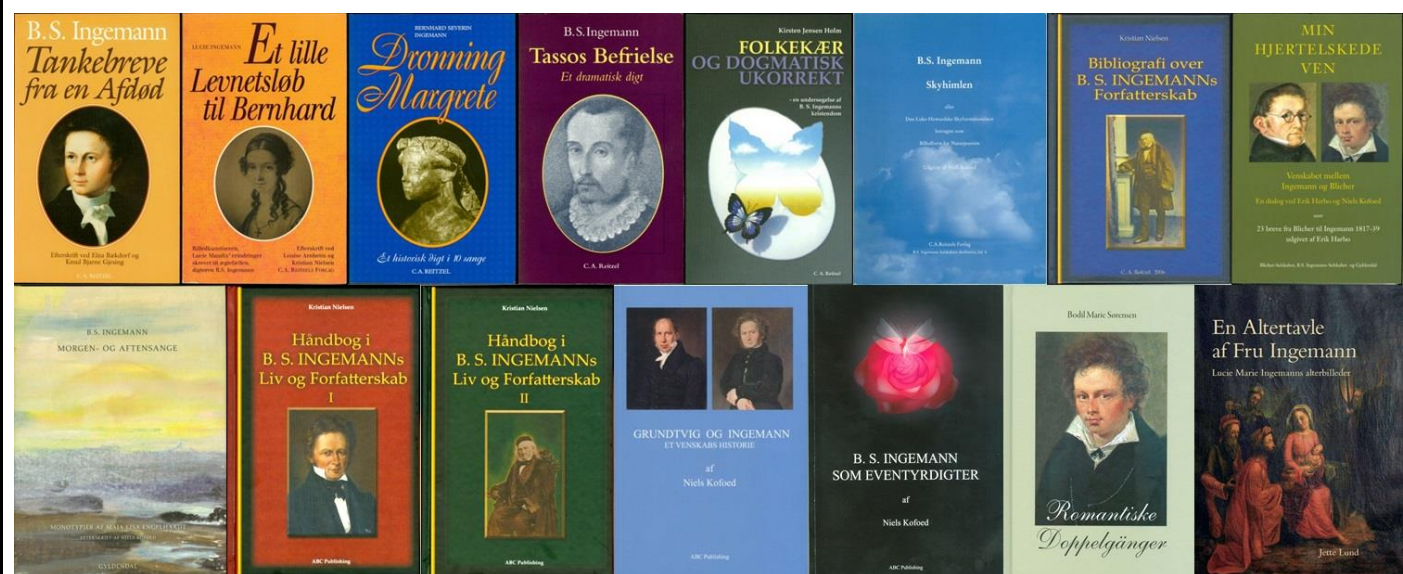
Fra 2009 til 2013 udgav Erik A. Nielsen trilogien BILLED-SPROG bestående af *Kristendommens retorik*. *Den kristne digtnings billedformer* (2009), *Thomas Kingo. Barok, enevælde, kristendom* (2010) og *H. A. Brorson. Pietisme, meditation, erotik* (2013).

Omslaget på Erik A. Nielsens bog *Thomas Kingo. Barok, enevælde, kristendom*, prydes af et billede af Karel Du Jardin: *Dræng der blæser sæbebobler* (1663), som Ingemann i sin tid så på *Kunstmuseet*; han skrev et digt, som han kaldte *Den barnlige Kunstner*. Maleriet er for tiden udstillet på *Statens Museum for Kunst* i udstillingen *Barok* (slutter 5. november 2023).

Ingemanns digt er trykt første gang i *Juletræet. En Samling originale Fortællinger og Digte. Udgiven af A. P. Liunge* (1821), se herover, i Ingemanns egne skrifter første gang i *Smaadigte og Reiseminder* (1832), s. 38, og siden i *Samlede Skrifter. Fjerde Afdelings Sjette Bind (Romanzer, Sange og Eventyrdigte)*. 1845, s. 97. Dette er et af flere eksempler på, at Ingemanns digte blev trykt langt senere i egne skrifter end i datidens tidsskrifter.

Selskabets Skriftserie

Ingemann-Selskabets Skriftserie tæller nu 15 bind. De er udgivet i perioden 1995-2018. Flere er udsolgt, men de resterende sælges billigt eller gives væk ved nogle af selskabets arrangementer, nu kun som "bagagerumssalg". Er man interesseret i køb, kan man henvende sig til Kristian Nielsen under møderne. ~ Det er fortsat muligt at bestille bøger via hjemmesiden: ingemann-selskabet.dk. Selskabets nyeste bog i skriftserien, Jette Lunds *En Altertavle af Fru Ingemann* (2018), koster kr. 175,-

Generalforsamling

Søndag den 17. sept. 2023 kl. 15.15
på Sorø Akademis Bibliotek.

Regnskab 1.8.2022 – 31.7.2023

Dagsorden

1. Valg af dirigent og referent.
2. Godkendelse af generalforsamlingen og dagsordenen.
3. Bestyrelsens årsberetning ved formanden.
4. Fremlæggelse ved kassereren og godkendelse af det reviderede regnskab for 2022/23.
5. Fremlæggelse ved kassereren og godkendelse af budget for 2023/24, herunder fastsættelse af kontingent.
6. Valg af medlemmer til bestyrelsen. På valg er: *Peter Balslev-Clausen, Johan de Mylius og Flemming Bruun.*
7. Valg af suppleanter til bestyrelsen. På valg er: *Jette Coste og Mette Skjoldan.*
8. Valg af revisor og revisorsuppleant. På valg er: *Rose Marie Tillsch (revisor) og Jørgen Nybo Rasmussen (revisorsuppleant).*
9. Indkomne forslag.
10. Eventuelt.

INDTÆGTER

Kontingent	8.050,00
Gaver	700,00
Bogsalg	821,00
Renter	0,00
Sommermøde	1.250,00
Årsmøde	1.050,00
Adventsmøde	<u>3400,00</u>
Litterært Folkemøde	<u>8000,00</u>
Indtægter i alt	<u>23.271,00</u>

UDGIFTER

Kontingent	0,00
Tankebreve Trykt	1.376,63
Tankebreve Distribution	3.944,13
Bogkøb	0,00
Møder og rejser	98,00
Kontor	60,00
Porto	192,00
Gebyrer	0,00
Sommermøde	1.042,00
Årsmøde	1.738,56
Adventsmøde	<u>6.553,63</u>
Litterært Folkemøde	<u>8000,00</u>
Udgifter i alt	<u>23.004,95</u>

ÅRETS RESULTAT 266,05

AKTIVER

Bankindestående Nordea	23.728,82
Aktiver i alt	<u>23.728,82</u>

PASSIVER

Egenkapital primo	23.441,17
Årets resultat	<u>287,65</u>
Passiver i alt	<u>23.728,82</u>

Skitsebogen

Lucie Ingemanns Skitsebog er et helt unikt stykke kunsthistorie. Den indeholder skitser til næsten alle malerindens egne billeder samt utallige indførsler af andre kunstnere, mange kendte, nogle ukendte.

Det er uvist, hvad tegningen til venstre forestiller, men det kan ligne figurer fra et skuespil. Navnene kan også være svære at dechifrere, og hvis en læser har et bud på, hvad der foregår eller hvem figurerne forestiller, hører redaktionen gerne herom. ~ Øverst til højre ses et billede af en mand på en stige af en art, hvorunder Ingemann har skrevet: *Tegnet af Blomstermaler Camrath i Freiburg 1818.* Hans fulde navn var Johannes Ludvig Camradt (1779-1849) og han var ganske rigtigt blomstermaler. Hvordan Lucie Ingemann har fået tegningen, står hen i det uvisse, men muligvis på en af de årlige forårsudstillinger på Charlottenborg, som Lucie besøgte jævnlig ~ Under denne er en tegning, hvor Ingemann har skrevet følgende på bagsiden: *Haandtegning af Jericho.* Den minder påfaldende meget om noget, man har set tidligere, men hvad?

Kr. Nielsen

”Utrykt” Sang af Ingemann

Ikke så sjældent finder man sange af Ingemann trykt i tidsskrifter før de er trykt i Ingemanns egne skrifter (se side 3). Men i dette tilfælde er betydningen af ”utrykt” den, at sangen heller ikke er trykt i Ingemanns egne skrifter.

Choral, Prolog, Sang og Epilog, af Hr. B. S. Ingemann.
Bestemte til at afsynges og fremsiges af det kongelige
Blindeinstituts Elever paa det kgl. Theater, den 22. Januari 1817.

Choral.¹⁾

Du som tændte Solens Lue,
Lad den lyse over Jord,
Og fra Himlens Stiernebue
Straaler evig, hellig, stor!
Du lod Dine Børn og skue
I Dit Værk Din Guddoms Spor,
Aabned kierlig deres Øie
For det Skønne, Store, Høie.

Os Du lod i Mørket vandre,
Vi er Dine Børn dog med;
Men ei her vi med de Andre
See Din Verdens Herlighed;
Dog vi trøste kan hverandre
Med Din store Kierlighed:
Du er Fader for os Alle,
Vil og os til Lyset kalde.

Fader! vi vil ei forsage
Paa vor dunkle Vandring her,
Fader! vi vil ikke klage:
I vor Nat Du er os nær;
I de mørke Prøvedage,
Uden Sol og Stierneskiær,
Vi vort Kors med Taalmod bære!
Fader! Du vort Lys skal være.

¹⁾ Denne Choral saavel som Slutningschoret, hvortil er sat Musik af Hr. Prof. og Ridder Kunzen, blev formedelst uforudseete Forhindringer ikke afsiunget af Eleverne.

Hvorfor denne sang er utrykt, melder historien ikke noget om.
Trykket er fra Det kgl. Biblioteks *Småtryksafdeling*.

Slutningschor.

Herrens Navn lovpriset være!
Han os fromme Brødre gav,
Som os Korset hialp at bære,
Vil os lede til vor Grav.
Maa vor Himmel sig tilsløre;
Vi dens Toner dog kan høre,
Og til Lyset vi med Sang
Vandre kan den dunkle Gang,
For Guds Aasyn, til Guds Ære -
Herrens Navn lovpriset være!!

Prolog.

Jeg veed, at for en talrig Kreds jeg staaer,
Jeg seer den ei, - dog for min Siæl det svæver,
Et venligt Billed; - og mit Hierte slaaer,
Og høit sig i taknemlig Glæde hæver:
Saalænge en hielpsom Haand dog naaer,
Forladt den Blinde ei i Mulmet bæver;
O! er ei Broderhiet for os lukket,
Er Lyset heller ei for Siælen slukket.
Velsignet Hver, som kierlig det vil tænde,
Og huld os lede giennem Natten frem,
At vi mod Himlen kan vort Aasyn vende,
Og trøstig vandre imod Lysets Hiem!
- Naar denne Verdens Sorg og Fryd har Ende,
For Herren vi skal vidne froe om dem,
Som ei lod Siælen ogsaa gaee iblinde,
Men hialp den til sit rette Hiem at finde.

~ ~ ~ ~ ~

Trykt i *Dansk Minerva. Et Maanedsskrift, udgivet af K. L. Rahbek, Prof., Theaterdirektør og Ridder af Dannebrog.* Februar 1817, side 75-77.
Heri er ogsaa trykt Ingemanns *Den Blindes Sang* (s. 77-80). Førstelinie: "Saa dunkel er min Gang paa Jord".
Isamme for april 1817 side 73 er trykt Ingemanns *Sang for de danske Krigere i Frankrig (Den 28. Januar 1817.)* -
Førstelinie: "Op trofaste Danske i fremmede Land!"

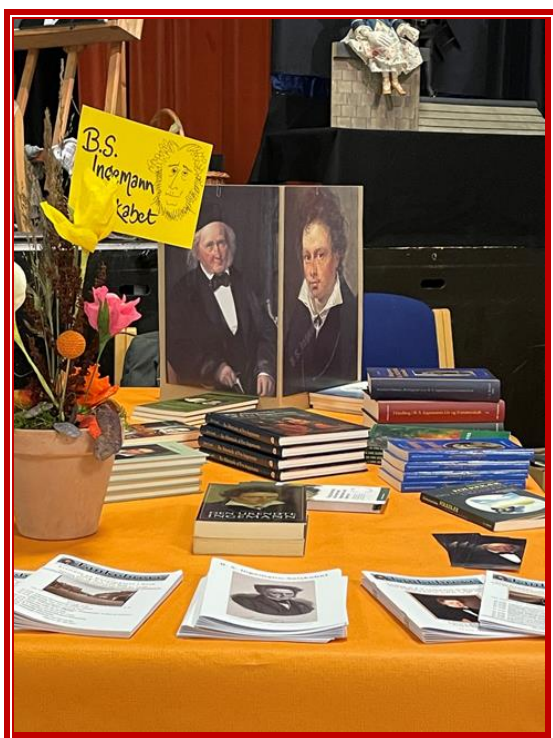
Et medlem af *Ingemann-Selskabet* har gjort undertegnede opmærksom på denne "utrykte" sang. Den er registreret i min *Bibliografi over B. S. Ingemanns Forfatterskab* (2006), men teksten er kun kendt fra en folder, som på *Det kgl. Bibliotek* er registreret under *småtryk*, og fra *Dansk Minerva* ~ Når *Epilog* ikke er medtaget i denne gengivelse, skyldes det, at den hidrører Ingemanns *Den Blindes Sang*, som er trykt i Ingemanns egne skrifter. ~ Af noten herover ses, at *Dansk Minerva* blev udgivet af K. L. Rahbek, som huserede på *Bakkehuset*, hvor Ingemann jævnligt kom i sine unge år. Rahbek og hans hustru Kamma tog sig kærligt af den unge Ingemann, som fik flere af sine digte trykt i Rahbeks tidsskrifter.

Kr. Nielsen

Rapport fra Danmarks første litterære folkemøde

Skørping er en stationsby i Himmerland med 2.971 indbyggere, kan man læse på nettet. Først i oktober 2022 var byen, trods sin lidenhed, hjemsted for Danmarks første litterære folkemøde; og hvis det står til arrangørerne, Herman Bang Selskabet, bliver det ikke det sidste.

Herman Bang Selskabet, som har til huse i Skørping, er et af de nyeste skud på stammen af litterære selskaber i Danmark og altså nu initiativtager til et stort og ambitiøst projekt: med støtte fra både lokale sponsorer og EU-midler vil man afholde et litterært folkemøde, hvor 23 litterære selskaber og foreninger over to dage skal gennemføre omkring 50 foredrag og events.

Ingemann-Selskabets stand på folkemødet

Efter den første samtale med en af arrangørerne, Birgit Møller, fornemmer jeg, at der er styr på tingene, og jeg er ikke i tvivl om, at **B. S. Ingemann-Selskabet** kan have gavn af at deltage. Så jeg tilbyder at holde et foredrag om B. S. Ingemanns dannelsesrejse, og min mand, Mogens Holm, har jeg overtalte til at læse/recitere digte. Arrangørerne

forestiller sig en slags pop-up poesi! Mon det kan fungere?

På KulturStationen i Skørping har man fået plads til seks forskellige scener, med salen/markedspladsen som det centrale omdrejningspunkt. Her er der en lille café, og her har hvert selskab fået tildelt en stand, hvorfra man kan udbyde bøger og være i dialog med publikum. En stand pr. hoved ikke pr. hoved sådan som det også var grundtanken i andelsbevægelsen.

Lørdag midt på dagen holder jeg mit Ingemann-foredrag i skarp konkurrence med Kaj Munk, H. C. Andersen og Thit og Johannes V. Jensen. Alle pladser er besat og der er stor lydhørhed; efterfølgende er der mange interesserede forbi vores stand på markedspladsen, og Mogens benytter lejligheden til at stille sig op på en lille scene midt i rummet; efter ganske få ord har han salens fulde opmærksomhed. Vi har sammen valgt to digte: *Bekendelser* fra 1812 og *Den hemmelighedsfulde Port* fra 1862; begge med en kort introduktion. Optrinnet bliver gentaget på forskellige lokationer og tidspunkter både lørdag og søndag. Og jo, pop-up poesi fungerer, om end der skal justeres på konceptet. Her i Nordjylland er interessen for B. S. Ingemann også stor, selv om vi af indlysende grunde ikke har mange medlemmer på de kanter.

Ud over at repræsentere **B. S. Ingemann-Selskabet** på forskellige må-

der, blev der også tid og lejlighed til at høre om Herman Bangs komik og blive lidt klogere på H. C. Andersen. Lørdag aften var der stor fælles middag for alle deltagende aktører med mulighed for at træffe nogle af de mange ildsjæle, der havde fundet vej til Skørping på denne første weekend i oktober. En sammenslutning af alle de litterære selskaber i Danmark har ligget i dvale i en årrække. Mon ikke det snart er på

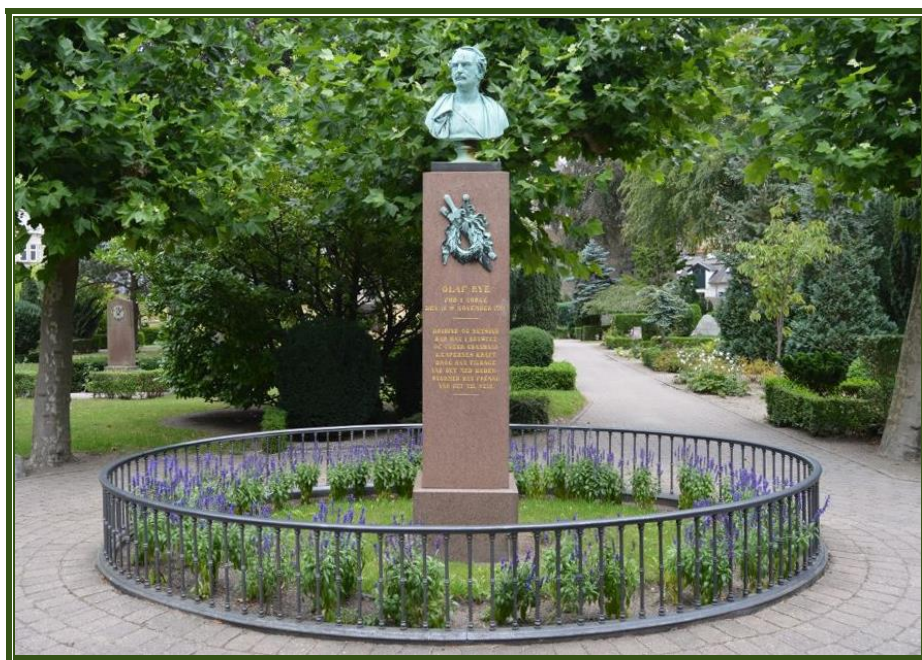
tide at få liv i den igen? Vi har meget der samler os, og stort set ikke noget der skiller.

Bøger fik vi ikke solgt mange af; men til gengæld var der stor afsætning på alt, hvad der var gratis: Nye og gamle numre af vores tidsskrift *Tankebreve*, foldere og bogmærker blev revet væk.

Kirsten Holm

Tv.: Skuespiller Mogens Holm oplæste digte af Ingemann på folkemødet.
Th.: Bestyrelsesmedlem Kirsten Holm ved Ingemann-Selskabets stand.

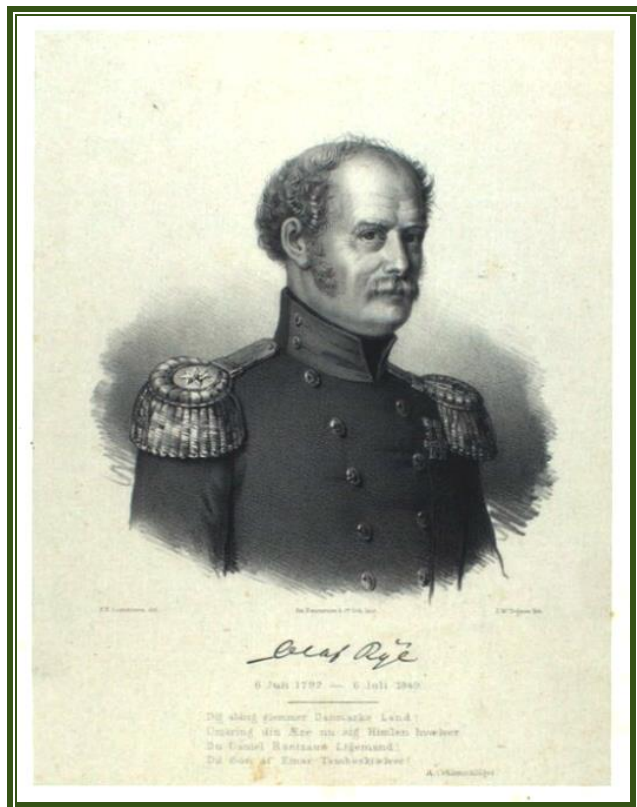
Generalmajor Olaf Ryes mindesmærke på Garnisons Kirkegård ved Østerport

Aftryk

Rundt omkring i Danmark finder man Ingemanns navnetræk på sten, bænk, gravsteder og som gadenavne. Her er et af de mere markante aftryk.

Olaf Rye, født 16. november 1791 i Norge, faldet i slaget ved Fredericia 6. juli 1849, begravet på Garnisons kirkegård.

Generalmajor Olaf Rye (1791-1849)

20. juni 1849 fik Rye underretning fra overkommandoen om at det meste af hans fodfolk skulle deltage i en ekspedition fra Fredericia; han kunne vælge om han selv ville gå med, og besluttede sig efter nogen betænkning at gå med til Fredericia. 6. juli var Ryes brigade på højre fløj, nærmest stranden. Under bestræbelserne for at lede angrebet på den stærke Treldeskanse faldt Rye, uden at de nærmere omstændigheder kendes nøjere. Over hans grav rejste hans korps ham et smukt mindesmærke, og ved bidrag fra hele landet rejstes der ham 1876 i Fredericia et minde. På slagmarken ved Fredericia opkastedes "Ryes høj" der ligger ret langt fra det udpegede dødssted. Om dette er det rette, er dog tvivlsomt. Generalen blev først gravlagt i den store fællesgrav

på Trinitatis kirkegård i Fredericia, men hans lig blev kort efter taget op og ført til København, hvor han blev begravet på Garnisons kirkegård under stor højtidelighed.

Udsnit af generalmajor Olaf Ryes gravmæle på Garnisons Kirkegård.

I byen blev en buste af Rye afsløret i 1876. En mindesten blev rejst på Helgenæs i 1924. I København finder man også mindeplader på Kastellet (afsløret 1949) og i Store Kongensgade 40. Endelig rejste nordmændene en bautasten med indlagt bronzerelief af Olaf Rye på Oterholtmoen 2 km. nord for Bø i 1991.

Rye var en mandig, ærlig og ligefrem karakter, hjælpsom og gavmild. Han vandt sit mandskab ved sin stadige omsorg for dem og venlige, opmuntrende tiltale.

Veje og gader er opkaldt efter Rye i København, Nykøbing F., Odense, Haderslev, Kolding, Fredericia, Vejle, Horsens, Silkeborg, Aarhus, Knebel, Aalborg og Brovst. Hans norske fødeby har naturligvis også en Olaf Ryes Gate.

Uddrag af Dansk Biografisk Leksikon

Og Ingemann har altså også gjort sit til at mindes og ære General Rye >>>

Indskrifter paa Genaral Ryes Gravmæle paa Soldaternes Kirkegaard udenfor Kjøbenhavns Østerport.

I.

Paa Gravmælets Forside, under hans Brystbillede af Bissen:

Olaf Rye

født i Norge i nedre Tellemarken paa Gaarden Røe.

Høisind og Retsind
Bar han i Brystet,
Og under Graahaar
Kæmpernes Kraft.
Drog han tilbage,
Var det med Hæder ~
Stormed han fremad,
Var det til Seir.

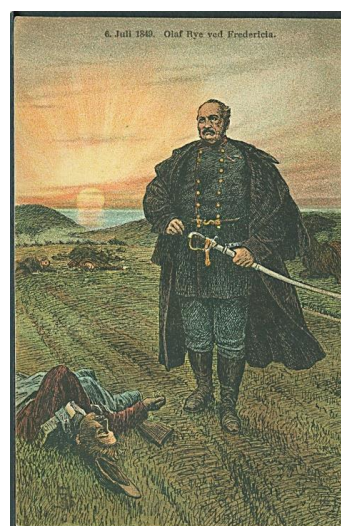
II.

Paa Bagsiden:

Fredericia
den 6te Juli 1849.

Danskernes Høvding,
Krigernes Fader,
Foer over sprængte
Skandser i Kampen.
Løsnet var: "fremad!
Seier med Gud!"
Jublende fulgte
Krigerne Helten.
Seirende saa han
Døden i Øiet.
Mægtig med Seiren
Aanden fik Vinger ~
Aldrig skal Danske
Glemme hans Navn!

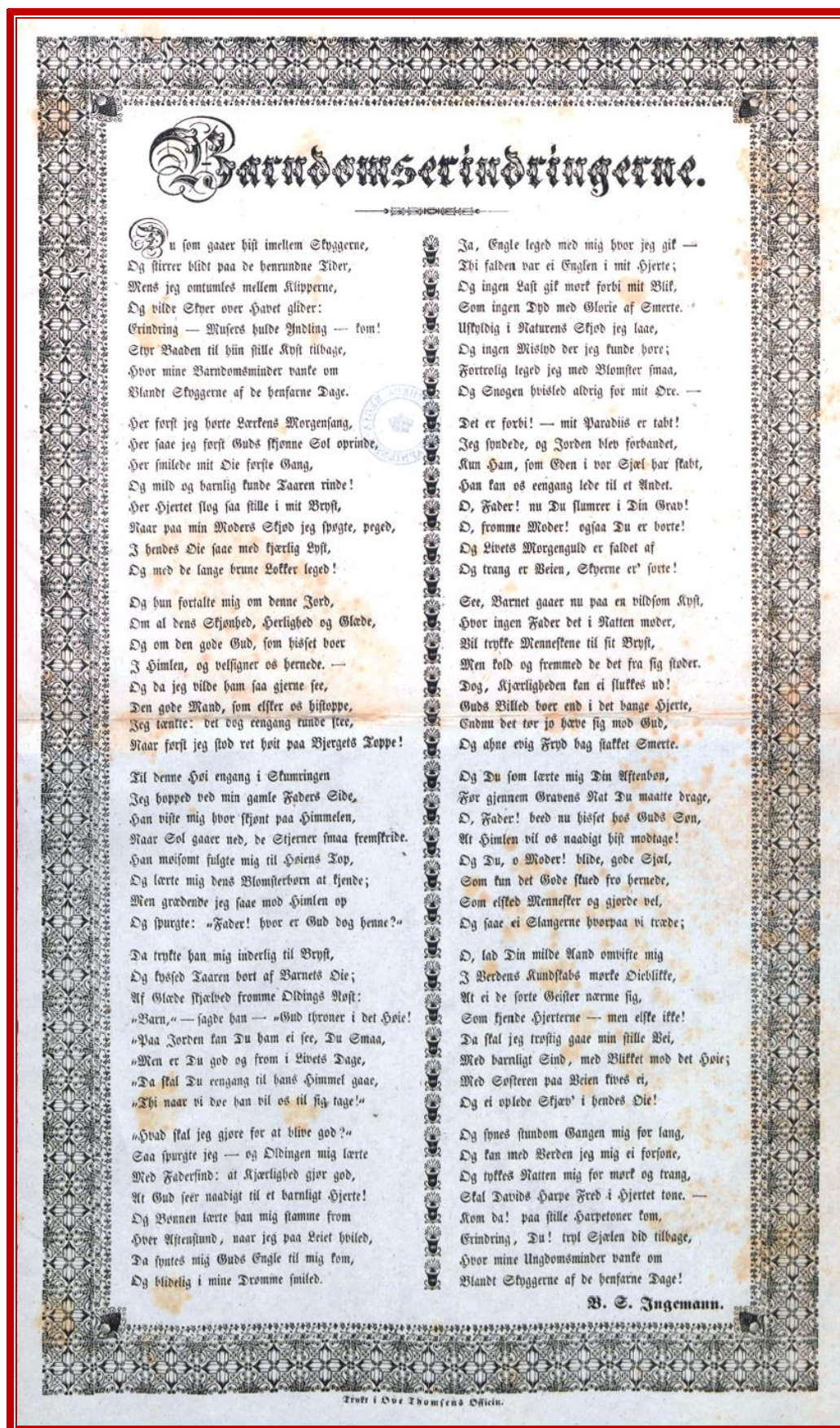
Af Ingemanns *Samlede Skrifter*. 4. afd., bd. 9. Kbh. 1864, s. 122-123

Det store mindesmærke for Olaf Rye på Garnisons Kirkegård har inskriptioner af Ingemann.
Indgang fra Dag Hammerskjølds Allé tæt på Lille Trianglen. Til højre: 6. Juli 1849 - Olaf Rye ved Fredericia.

Barndomserindringerne

Dette smukke, enkelte ark, med et udsnit af nogle barndomserindringer, er vist uhyre sjældent. Det beror på Det kgl. Bibliotek. Teksten er et uddrag af digtcyklen "Varners pøetiske Vandringer", som er trykt i digtsamlingen "Procne" (1813), s. 116-120. Der synes at være en vis lighed med Ingemanns barndomserindringer, men er det ikke.

Det er ikke nemt at læse de små bogstaver her, hvorfor vi må henvise til *Procne*.

Nyere portrætter af Ingemann

De er ikke alle lige kønne, men man er ikke tvivl om, at de forestiller Ingemann. De optræder i forskellige sammenhænge og på forskellige årstider. Solen og lyset, engle og Ingemanns milde udtryk gennemgående.

Et par stykker af dem har vi bragt før. Det runde i midten er fra er låget på en kagedåse, som blev lavet i anledning af Lars Thorkild Bjørns afskedsreception på Vartov 13. december 2019. Det gule nederst tv. er fra folkemødet i Skørping, se side 8, men ellers vides kun, at de er af nyere dato.

Kr. Nielsen

Siden sidst / Boganmeldelse

Ingemann-Selskabets seneste møde 4. juni 2023 fandt blandt andet sted på Sorø Akademis Bibliotek, hvor temaet var Ingemanns interesse for Danmarks middelalderhistorie. Her var det professor i litteraturhistorie på Aarhus Universitet, Lis Møller, der holdt foredraget ”Saxo i Sorø: B. S. Ingemanns historiske roman Valdemar Seier”. Redaktionen har fået tilladelse til at trykke følgende anmeldelse, som kan læses på Historie-online.dk den 6. juni 2023. Redaktionen takker.

Middelalderisme i dansk romantisk litteratur.

Lis Møller, Andreas Hjort Møller, Lea Grosen Jørgensen, Simona Zetterberg-Nielsen og Berit Merete Kjærulff.

Aarhus Universitetsforlag 2023. 560 sider. 449,95 kr.

Anmeldelse af *Claus Møller Jørgensen*.

[Historie-online.dk, den 6. juni 2023].

Hvis historiebrug er brugen af historie i forskellige sammenhænge, er middelalderisme brugen af middelalderen i forskellige sammenhænge ~ museer, historieskrivning, skuespil ~ men her alene i skønlitteratur.

De litterære forudsætninger, som romantikken mellem 1800-1850 hvilede på, blev skabt især i 1700-tallets anden halvdel. Derfor starter fremstillingen naturligt nok med at behandle disse forudsætninger fra de første tegn på middelalderbegejstring i 1700-tallets begyndelse, som indgik i en livlig kulturudveksling mellem den danske og den tyske del af den danske stat og mellem Danmark, Frankrig, Sverige og de mange tyske fyrstestater. Det første middelalderistiske drama skrevet på dansk bar titlen Gram og Signe, og blev skrevet i 1756 af Niels Krog Bredal. Han brød helt bevidst med normen om, at syngespil skulle forfattes på italiensk ud fra en sprogpatriotisk ide om det danske sprogs ret til at blive brugt også til kunstneriske produkter i en flersproget stat, hvor tysk og fransk

spillede hovedrollen i de finere kredse og italiensk i operaen.

Men det bliver især kredsen om den tysktalende topembedsmand J.H.E. von Bernstorff, som kom til at præge middelalderinteressen, og i denne kreds især to af de intellektuelle han inviterede til København, nemlig Paul-Henri Mallet, som kom fra Schweiz, og den slesvigsk fødte Heinrich von Gerstenberg. Mallet skrev på fransk, og gjorde det for første gang muligt for et europæisk publikum at stifte bekendtskab med Odin og Thor, Fenrisulven og Midgårdsormen. Det fik betydning både for bredere nordiske strømninger i kunst og kultur i flere europæiske lande og for fremtrædende tænkere som tyskeren J. G. Herder, som var en helt central overgangsfigur fra oplysning til romantik.

Det samme gælder i en dansk kontekst forfatteren Johannes Ewald og historikeren P. F. Suhm. Hvad Suhm angår, er han kendt for sin historieskrivning, som var et element i den (national)patriotiske historieskrivning,

der blev det fundament, som den nationalromantiske historieskrivning stod på med C. F. Allen som den store kanon. Helt ukendt var det for mig, at Suhm også skrev historiske romaner, hvor han kunne gå meget dybere ind i personkarakteristikker og psykologiske portrætter af de historiske personer, end han tillod sig at gøre i sin historieskrivning. Niels Ebbesen træder ind på scenen som middelalderlig nationalhelt i Levin Christian Sanders skuespil, som var en del af en mindre bølge af interesse og skrivelser om Ebbesen, som slog ind i slutningen af 1700-tallet. Den dansk-tyske forfatters skuespil er interessant derved, at det er et tidligt udtryk for dansk nationalisme og politiske overvejelser, hvor kongen sættes i tale som leder af et frit folk og folket som rettighedshaver til landet, som kongen ikke bare kan skalte og valte med.

Folkeviserne får en særskilt behandling som en genre, der også blev genopdaget i 1700-tallet, hvor man fejlagtigt antog, at de var meget ældre end de i virkeligheden er, nemlig fra overgangen fra senmiddelalder til renaissance. Og begejstringen for folkeviserne var en del af en nordeuropæisk tendens, og genopdagelsen af danske folkeviser skyldtes især tyske og tysksprogede forfatters interesse. De opfattede konsekvent folkeviserne som middelalderlige med endnu ældre mundtlige rødder. 1765 var i folkevise-sammenhæng et afgørende år, fordi englænderen Thomas Percy det år udgav en samling af engelske ballader, som satte gang i en bølge af interesse for folkeviser, som også nåede til Danmark. Selve begrebet folkevise er i øvrigt den førnævnte tyske J. G. Herders opfindelse, og hans betydning for

dansk romantisk folkeviseinteresse var enorm. Folkeviserne havde deres værdi som folkets eller nationens frembringelser. De var ikke skabt af en enkelt forfatter, men havde deres udspring i folkets liv og traditioner, som kom til udtryk i viserne.

Selvom der var en rimelig veludviklet tradition for at bruge folkeviser som litterært forlæg, var det først med Oehlenschläger, folkevisemiddelalderismen trådte ind på en større scene, hvilket sammen med hans brug af hele det middelalderlige tekstunivers fra sagaer til skjaldekvad gav han status som nordisk digterkonge allerede i samtiden. Oehlenschläger forfatterskab tildeles derfor en grundig analyse, der viser de måder han gendigtede, idealiserede og aktualiserede den nordiske middelalder i sin sine værker med stor effekt både i samtid og eftertid. Vi higer og søger.

Fremstillingen er nu fremme ved de to centrale forfattere i romantikkens litterære historiebrug af middelalderen: B. S. Ingemann og N. F. S. Grundtvig. Det vil måske komme bag på nogen (som mig), at Ingemann i begyndelsen skrev, hvad der med rette betegnes som genre fantasy. "De sorte riddere" fra 1814 foregår i en parallelverden, som Ingemann havde opfundet til lejligheden, men med et middelalderligt præg, ganske som det er tilfældets hos Tolkien, som skrev hundrede år senere. Kampen mellem det gode og det onde, personer med overnaturlige og forunderlige evner, der indgår i en historie om at genoprette en ubalance og uret, hvilket sker på en færd, hvor de bliver udsat for forskellige prøver, gør sammenligningen mellem Ingemann og Tolkien sigende. Det er dog nok Ingemanns historiske ro-

maner om valdemarernes tid, som har fået størst udbredelse i samtiden og det længste efterliv. Det er den heroiske og nostalgiske middelalderisme, som Ingemann excellerer i. Det betyder ikke, at den er uden vold, men volden beskrives mere afdæmpet, og selvom der er kriser og krige, falder det hele ud til landets bedste. "Som Dannebrogssflaget falder roen over kongeriget" (s. 403). Det er dog ikke de generelle beskrivelser af tider og tilstande, som kendetegner Ingemanns romaner, der langt hen ad vejen kan læses som kærlighedsromaner, for det er i høj grad kærlighedsaffærerne, der driver plottet frem, og som får romanpersonerne til at handle. Samtidig giver detaljemættede skildringer af optrin og begivenheden romanerne karakter af at være autentiske beskrivelser af middelalderen, som læsere gøres til vidne til.

Grundtvig var ifølge forfatterne en hovedfigur i dansk middelalderisme. Han gendigtede Saxos danmarkskrønike, Snorris norske kongekrønike og ikke mindst den angelsaksiske kongekvad Beowulf, og han fremhævede middelalderens positive betydning for sin egen samtid. Den oldnordiske fortid skulle ikke genskabes, men genoplives så den kunne berige hans egen nutid. Som Grundtvig selv gjorde, skulle man leve sig ind i mytologien, så man kunne blive besjælet af den nordiske ånd som boede i dem, og derfor var det vigtigt for Grundtvig at formidle og gendigte disse tekster og at stille dem til rådighed for det læsende publikum. De middelalderlige tekster indeholdt nemlig det poetisk-historiske stof, som skulle og kunne skabe sammenhængskraft i det danske folk. Der var tale om en samtidsrettet historiebrug af middelalderen, hvis erin-

dringspolitiske sigte kunne kaldes nationsbyggende.

De sidste kapitler giver en mere kortfattet gennemgang af forskellige mindre bidrag til 1840'ernes middelalderisme, der yderligere understøtter konklusionen, at middelalderismen var en væsentlig strømning i dansk romantisk litteratur. Der skrives også kort om nutidens historiebrug af middelalderen, men fokus på vikinger.

At der er tale om historiebrug betyder, at teksterne læses som spor af de kulturelle strømninger, som gjorde sig gældende på den tid, teksterne blev skrevet. Altså en grundlæggende historisk tolkningsmåde. Det er dog naturligt nok især den litterære kontekst, analyserne skriver frem, inspirationer og tekstlige forbindelser, og i mindre grad bredere ideologiske og kulturelle strømninger som oplysningens statspatriotisme og romantikkens nationale tænkning. Selvom der er berøringsflader til historieskrivningen, inddrages den ikke.

Dette er en rigtig akademikerbog. Der er lange og indgående værkanalyser og gennemgange af værkernes indhold. Litteraturhistoriske fagtermer bruges uden videre forklaring. Det er der intet i vejen med, men det hører med til karakteristikken af bogen som akademisk. Der er meget nyt i fremstillingen, i hvert fald for denne anmelder. Vellykket er efter min mening også det gennemgående blik for de transnationale aspekter af middelalderismen. Middelalderens historie og historiebrug var på mange måder et centralt element i dannelsen af en national tradition med et langt efterliv, og derfor er det både vigtigt og rigtigt at fremhæve de transnationale aspekter, som findes i denne skabelsesproces. Taget

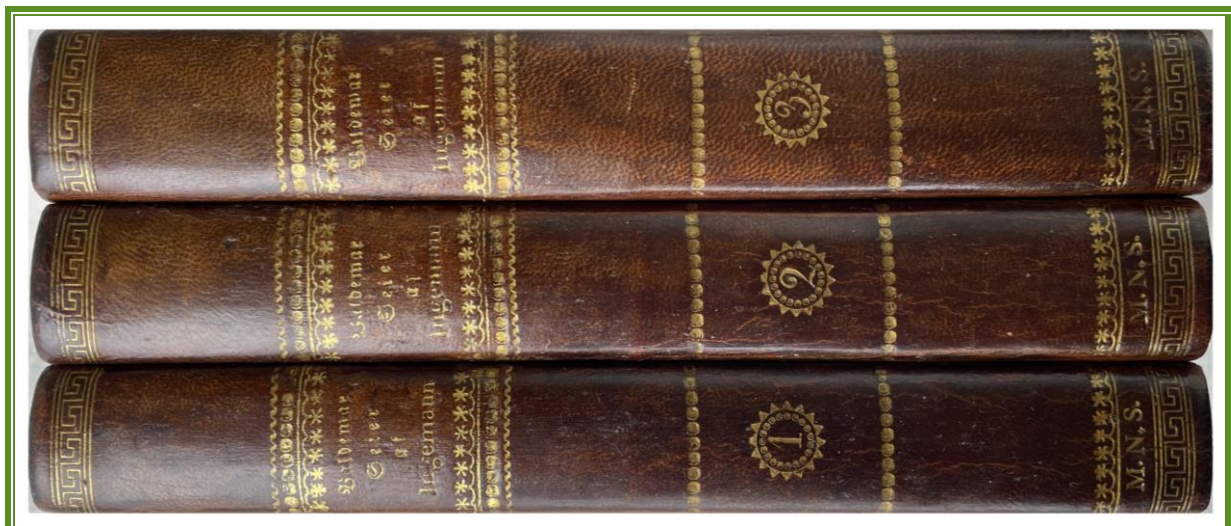
på præmissen akademikerbog er der tale om en solid og vellykket bog, som behandler et tema, som rækker ud over litteraturhistorien. Fagjargonen bør efter min mening ikke afskrække nogen

med interesse for perioden eller for middelalderens historiebrug, for bogen er velskrevet hele vejen igennem.

Lis Møller og bogen *Middelalderisme i dansk romantisk litteratur* (2023).

Valdemar Seier er den af Ingemanns romaner, der er udkommet oftest, mindst tyve gange. De senere udgaver har ofte ikke noget udgavenummer, og de forskellige udgaver er ikke altid nummereret korrekt. Der findes desuden forkortede udgaver for ungdommen samt oversatte udgaver. Stort set alle læste dem, også langt op i det 20. århundrede. De var oplagte konfirmationsgaver i mange år. Mange af dem findes stadig antikvarisk og på nettet.

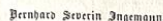

Første udgave af Ingemanns første historiske roman, *Valdemar Seier* I-III (1826). Her i original indbinding. Denne restaurerede pragtudgave har tilhørt naturhistorikeren Hans Hvass (1902-1990), kunsthistorikeren H. P. Rohde (1915-2005), og tilhører nu Kr. Nielsen.

Vi har ofte bragt portrætter af Ingemann her i bladet, og denne gang er det på forsiden af den avis, hvori det er trykt, nemlig "Illustreret Tidende" 27. Mai 1860.

[1st Bind.]

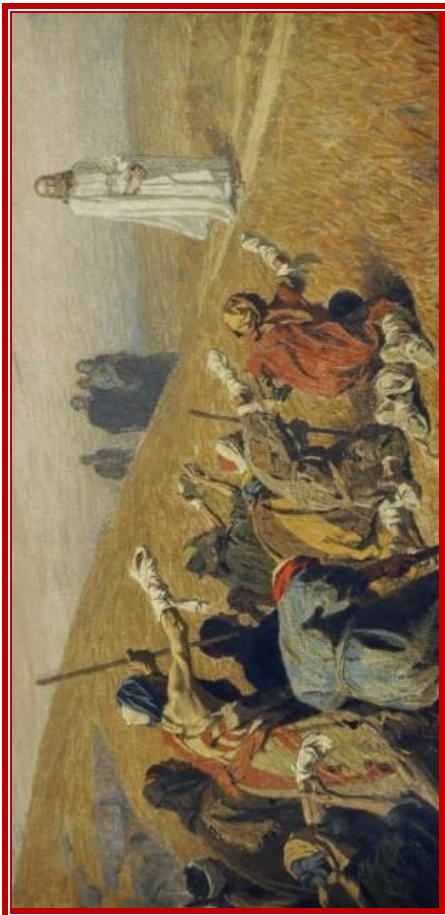
Ætlig tier Høderen til fra Stuberlammet og faar med nogen Antenneknekkningen slasket. Værnsdop slap for Kælle; maatte den var strasket nok i den fortrekkende gænger; men landhusholdningen har faaet en Baanmilleme, og i anden Gang flutte han strax komme og fortalte det, naar han havde gjort noget, der var galt. — Det varde da heller ikke længe, inden han engang, som han sa og løste i Hulms Sten Danmarksforskrift, valgte hele Blakluft og den. Hans Beslutning var frast slasket, men vide visse sin Høder, hvor han havde gjort. Som den Pien til Stuberlammet maaler hans Indbildningskraft han et livligt Billede af den. Noe, kan vil hofte hofte Høderen for sin ualmættelige Aabenhed og Ærlighed; Derseelven over hans Livsløstige forvæbles til fræalede Glæde over den Pris, der venter ham, og med den glædelige Min af Verden viser han Høderen Bøgen og figer nok til fætte; — Se, hvad jeg har gjort, Høder! — „Zaa! Nu da colas he, knaat!“ udbryder Høder, der

~ 18~

Notitser

Ifølge kulturkalenderen *Kultunaut* er der ikke nogle foredrag specifikt om Ingemann i den kommende periode. Der er ganske vist nogle omvisninger på f.eks. *Bakkehuset*, som inkluderer omtale af Ingemann, og nogle koncerter, som inkluderer tekster af Ingemann.

Gebhard Fugel: *Jesus og de ti spedalske* (ca. 1920)

Se teksten i spalten overfor

Næste nummer af *Tankebreve* udkommer i forbindelse med selskabets adventsmøde.

Modtag Nyhedsmail

Forud for alle møder sendes en Nyhedsmail ud til alle de medlemmer, som har tilmeldt sig denne ordning, og samtidig linkes det nye nummer af *Tankebreve*.

Der kan desuden være vigtige meddelelser, såsom ændringer i programmet, m.v. ~ Seneste nyt vedrørende *Kulturkalenderen* ~ og *Hjemmesiden* kan også læses i nyhedsmailen.

Send en mail til undertegnede på :

ingemann1859@gmail.com

Kr. Nielsen

Ingemann-Citater

Af Ingemann *Høimesse= Psalmer til Kirke-aarets Helligdage* (1825) gengives her teksten fra 1. tekstrække til 14. søndag efter Trinitatis. Den er trykt på side 103. (Vi har tidligere bragt Ingemanns tekst til 15. søndag efter Trinitatis, som passer med årsmødetidspunktet).

Fjortende Søndag efter Trinitatis

(Evang. Luc. 17 C. 11 V. De 10 Spedalske.)

Mel. Enhver, som troer og bliver døbt.

1.

*Priis Kraftens Herre, frelste Sjæl,
Naar han din Nød borttager!
Priis Naadens Herre og nedknæl,
Naar Synd og Død bortdrager!
Min Fred, min Frelse kom fra ham;
Han, Kraftens, Naadens Gud, fornam
Forborgne*) Hjerters Klager.*

2.

*Gud, glemmer Dig jeg i min Fryd,
Den Sorgens Frugt vil bære:
Min Krafts, min Glædes Seierslyd
Din Naades Priis skal være;
Hver Tanke, som opløfter mig,
Henflyve skal med Tak til Dig,
Med evig Priis og Ære.*

*) ☪: Skjulte

Sorø Akademis Bibliotek, hvor Årsmødet afholdes. Til venstre for denne bygning ligger Klosterporten.

Medlemskab kan tegnes ved henvendelse til kasserer Flemming Bruun: flemming.bruun@gmail.com eller via hjemmesiden: <http://www.ingemann-selskabet.dk/styled-11/Indmeldelse/> Selskabets konto i Nordea: 2863 - 6899 201 912.

Bogbestilling ved Kr. Nielsen på e-mail ingemann1859@gmail.com eller via hjemmesiden: <http://www.ingemann-selskabet.dk/Publikationer/Bogbestilling/>

Bestyrelsen pr. 18/9 2022

Peter Balslev-Clausen, formand
3034 7927 peter@balslev-clausen.dk

Johan de Mylius, næstformand
2532 4744 & 6595 8410
demyliusjohan@gmail.com

Kristian Nielsen, redaktør
2392 0133 ingemann1859@gmail.com

Helge Torm, sekretær
2993 1891 helge.torm@mail.tele.dk

Kirsten Jensen Holm
2148 8755 kirsten@holmhome.dk

Flemming Bruun, kasserer
6159 2860 flemming.bruun@gmail.com

Ann Furholt Pedersen
5786 5794 ann@soroe-akademi.dk

Suppleanter:

Jette Coste
5783 4015 jettecoste@gmail.com

Michael Foersom
8819 5726 hmfoersom@gmail.com

Redaktion af *Tankebreve*: Kristian Nielsen : ingemann1859@gmail.com
Hjemmeside : [ingemann-selskabet.dk](http://www.ingemann-selskabet.dk)

ISSN 2596-8408